

Országos Lotz János szövegértési és helyesírási verseny

Országos döntő

2012. március 23-24.

7. osztály

tanuló neve

tanuló iskolája

Tollbamondás pontszáma: _____

Szövegértés pontszáma: _____

Helyesírási teszt pontszáma: _____

Összesített pontszám: _____

A feladatokat összeállította:

Kutnyánszkyne Bacskai Eszter szaktanácsadó

Lenczné Vrbovszki Judit szaktanácsadó

untí Judit tanár

Lektorálta:

Tóth Katalin lektor

A verseny fővédnöke:

Dr. Simonosics Péter nyelvész, docens

A verseny szakmai támogatója:

Nemzeti Erőforrás Minisztérium

Tollbamondás

7. évfolyam

A New York-i Columbia Egyetem Nyelvészeti Tanszékén Lotz Jánosnak egy zseniális tanítványa volt Robert Austerlitz személyében, aki a következőképpen nyilatkozott Lotzról: „Kiváló tanár volt, előadásait világosság, a problémák nagyvonalú és érzékletes bemutatása jellemezték, és csípős, de humorba mártott aforizmák kísérték. Hihetetlenül gyors felfogású és páratlan emlékezőtehetséggel megáldott ember volt, akinek sokszor terhére volt környezete észjárásának lassúsága. Diákjaival mégis rendkívül türelmesen bánt (,) – a szó közvetlen és átvitt értelmében is. Nyelvész volt, akit szenvedélyesen érdekelt az irodalom, a költői nyelv, benne a metrika sajátosságai. Ugyanakkor jártas volt a matematikai logika világában, sőt a kombinatorika és a topológia tudományában is, ami filozófiai indíttatású nyelvészeti érdeklődéséből fakadt. Fonetika iránti kíváncsisága elvezette a fizika, közelebbről az akusztika tanulmányozásához, s egy laboratóriummal együttműködve az ő felügyelete alatt jött létre a magyar nyelv hangjairól készült máig legjobb röntgenfilm 1960-ban.”

(Simoncsics Péter nyomán)

Útmutató a tollbamondáshoz

- 1/ A táblára írjuk fel: Robert Austerlitz nevét!**
- 2/ A 7. és 8. évfolyam ugyanazt a tollbamondást írja a megyei fordulón.**
- 3/ Először végig elolvassuk a szöveget, utána egy teljes mondatot felolvasunk, majd kisebb egységekben diktáljuk le! A végén újra elolvassuk az egész szöveget.**
- 4/ Annyi ideig tart a tollbamondás, amíg minden gyerek végez.**
- 5/ A 7.-eseknek megmondjuk a vesszők és az idézőjel helyét!**

SZÖVEGÉRTÉS
Csak a figyelmes olvasás után válaszolj a kérdésekre!

„Szabadon szolgál a szellem...”

„A régi Eötvös Collegium emléke kitörölhetetlenül él bennünk, akik a tagjai voltunk: ez az emlék nemzedékeket köt össze, s összeköti számomra az élőket a holtakkal. Lotz János 1973. augusztus 25-én hunyt el Washingtonban, de ma is a Collegium emléke foglalja keretbe alakját. 1935-ig, amíg Gombocz Zoltán, a magyar nyelvtudomány legnagyobb alakja állt a Collegium élén, ez az intézmény a magyar tudomány megújulásának egyik műhelye volt.

A megújításban s az új nemzedékek kitörésében keveseknek lehetett volna akkora szerepük, mint Lotz Jánosnak. Szerepe, jelentősége túlnőtt a magyar nyelvtudomány helyi méretein.

Ő is tudta ezt, s életének utolsó évtizedében, amikor legnagyobb tervei megérttek, amikor nyelvtudományi rendszerének teljessége kibontakozott, újból és újból visszatért oda, ahonnan kiszakadt; bekapcsolódott a hazai nyelvtudomány munkájába, idehaza is folytatni akarta azt, amit Stockholmban és New Yorkban kezdett el. Sikerült-e ez neki? Megtalálhatta-e még, amit keresett? Magáénak érezhette-e még a kört, melyből elindult? Nem kérdeztük erről, ő pedig keveset árult el magáról.” (Sőtér István emlékbeszédének egy részlete 1981-ből)

Részletek az Eötvös Collegium küldetésnyilatkozatából (2007)

„A magas szintű szakmai képzés és tudományos műhelymunka révén a Collegium a magyar szellemi élet egyik értékmegőrző és -teremtő központjaként a tudományok és a kultúra fejlesztését célzó önálló tevékenységre is fel kívánja készíteni tagjait.”

„A Collegium egyes hazai, valamint nemzetközi tudomány- és oktatásszervezési feladatokat is magára vállal.”

„A hagyományoknak köszönhetően a végzett diákok kapcsolata nem szakad meg a Collegiummal, a Collegium közéletében és az oktatásban továbbra is aktívan részt vesznek.”

Feladatok

- 1. Megfelelne-e Lotz János a 2007-es kollégiumi feltételeknek? Vesd össze a két szövegrészletet, és válaszolj ez alapján! 3/**

igen nem

Indoklás: a) _____

b) _____

- 2. Igaz vagy hamis? 3/**

a) Sőtér István is az Eötvös Collegium tagja volt. _____

b) A műhelymunka kézműves feladatokat is jelent a Collegium tevékenységében. _____

c) Lotz János tervei az utolsó években maradéktalanul megvalósultak. _____

- 3. Add meg a kiemelt névmások jelentésének tartalmi kifejtését! Idézettel is válaszolhatsz!**

3/

Idézet	Kire/mire vonatkoznak a kiemelt névmások?
<i>Példa: „Ő is tudta ezt” (ki?)</i>	<i>Lotz János</i>
„ akkora szerepük, mint Lotz Jánosnak” (<i>mekkora?</i>)	
„ ahonnan kiszakadt” (<i>honnan?</i>)	
„ melyből elindult” (<i>honnan?</i>)	

4. Rejtvény

6/

1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

Meghatározások:

1. Emlékbeszédben méltatja Lotz János tevékenységét.
2. A hagyománnyal teszik a Collegium tagjai.
3. A tanár dolgozik.
4. Stockholmban ezt a nyelvet használják; névelővel.
5. A kollégisták nemzedékeit köti össze.

Megfejtés: _____ (*Olvasd össze a sötét négyzetek betűit!*)

5. Egészítsd ki a megfelelő kifejezésekkel a szöveget!

5/

1910-ben _____ Alpár Ignác a mai Ménesi úti háromemeletes szép épületet, mely akkoriban a Gellérthegy déli részén az egyetlen ház volt (*ld. a képen*).

Az Eötvös Collegium saját hagyományaira is épít, amikor a minőség jegyében kívánja megújítani munkáját. A múltból öröklött és a jövő érdekében vállalt feladata: a szakmájukban _____ tudós-tanárok képzése. Az ELTE Bölcsészettudományi és Természettudományi Karára felvett diákokból évente _____ az Eötvös Collegium a _____-at. A 100 diák képzését a Collegium 9 tanára és mintegy 30 régi _____ irányítja.

Összesen 20 pont

Elért pontszám: _____

HELYESÍRÁS

1. Töltsd ki a következő tipposzlopot!

Dönts el, hogy melyik írásmód a helyes! Ha j-vel kell írni a szót, 1-est írd a tipposzlopba, ha ly-t, akkor 2-est, ha j és ly is lehet, akkor X-et, ha egyik sem, akkor 0-t! 10/

1=j

2=ly

X=j és ly is lehet

0=egyik sem

	Tipp
1. csigo__a	
2. szegé__	
3. kibocsá__t	
4. sú__t	
5. va__on	
6. kara__	
7. hierarchi__a	
8. fo__t	
9. éme__eg	
10. sele__t	

2. Húzd alá a hibás elválasztásokat, majd írd őket a vonalra helyesen! 10/

fel-mér, el-le-nőr, Zá-gráb, kü-lügy, ve-zér-el-ve, in-flá-ció, bor-sód-zik, ve-zé-rel-ve, fo-tog-ra-fál, fax-ol, Ma-dá-chcsal, Haj-nóc-zy, i-de-s-to-va, ba-lett-től, ba-lett-tánc

3. A példa alapján írd be a következő táblázatba a megadott szóegyenletek eredményét! (Az idegen szavaknak zárójelben megadtuk az ejtését.) 10/

gerely	+	-vel	=	gerellyel
Janus Pannonius (<i>pannóniusz</i>)	+	-val	=	
Goethe (<i>góte</i>)	+	-t	=	
Mikszáth	+	-hoz	=	
Babits	+	-val	=	
Peugeot (<i>pözsó</i>)	+	-t	=	
Félix	+	-vel	=	
Szell	+	-vel	=	
juh	+	-vá	=	
cowboy (<i>kávboj</i>)	+	-val	=	
Thomas Mann (<i>mánn</i>)	+	-val	=	

4. Húzd alá mindegyik sorban a kakuktktojást, vagyis a helytelen írásmódú szót!

10/

éld!, küldd!, hidd!, toldd!, mond!

bakancs, szalag, trapista, briliáns, hegeszt

ciklus, cimbalom, cimpa, cimke, cimbor

híradó, hírhedt, hírnök, hírdetés, hírlík

amulett, operett, duett, grafitt, toalett

fennséges, fennkölt, fennhangon, fennhatóság, fennsík

emiatt, ehavi, efelé, emellett, efféle

elbujtat, bujdokol, bujkál, felbujtó, bujdosó

harmonika, harmonikus, árbo, kanoc, lakos

észrevesz, résztvesz, fogadóóra, aludttej, ajánlólevél

5. Egészítsd ki a mondatokat a zárójelben található földrajzi nevek helyesen írt alakjával! 10/

A _____ kilátóból néztük a naplementét. (kis hárs hegyi)

Jártál már _____? (észak kelet francia országban)

A _____ sokan sétálgatnak estefelé. (duna parton)

A _____ még nem tanultunk. (bükk hegységről)

Ma rövid időre lezárták a forgalmat a _____. (kálvin téren)

Juli _____, a _____ lakik. (bonyhádi; lotz jános utcában)

A _____ sok turista látogat. (dél afrikai köztársaságba)

A barátom _____. (los angeles+i)

A _____ át közelítettük meg az úti célunkat. (margit hídon)

6. Írd le helyesen a következő szóösszetételeket, illetve szószerkezeteket!

10/

lelkiismeretfurdalás: _____

búbánat: _____

verséspróza: _____

hercehurca: _____

nyakrafőre: _____

aláírás: _____

házi feladatfüzet: _____

napnapután: _____

energiatakarékosság: _____

kutyamacskabarátság: _____

Összesen: 60 pont

Elért pontszám: _____ pont